

שמות (341)

שהקב"ה הוא מנהל את העולם, ועל כן הלך לבדוק מה מתרחש כאן מבחינה טבעית. *ספר "ומתוך האור"*

אֶכֶן נוֹדַע הַדְּבָר (ב.יד)

יש לפרש הכוונה, דהנה ביום אתמול יצא משה וראה מצרי מכה איש עברי מאחיו, ומסביב עומדים הרבה בני ישראל, אך ויפן כה וכה וירא כי אין איש, שאין איש ואזר עוז להילחם עם הגוי ולתבוע צער אחיו היהודי. קסבר משה שעם ישראל בני רחמנים הם ואין טבעם נותן להם לריב עם נכרי. אך למחרת כאשר ראה אנשים עברים נצים, וראה ששפיר יש בהם עוז להתקוטט ולריב בינם לבין עצמם, אמר אכן נודע הדבר, מפני מה הם נרדים ומוכים, כי חסר באהבת ישראל שלהם, שלא איכפת להם כשחברם נלקח ע"י מצרי אלא עומדים שם בידים חבוקות, אף כשהדבר נוגע לעצמם, שפיר נצים אף עם אחיהם שלהם, ולזה נצטער משה רבינו מאוד. *ספר "מקח טוב"*

וַיֵּרָא מֵלֶאֱפֶי ה' אֱלֹהֵי בְּלַבַּת אִשׁ מֵתוֹךְ הַסֵּנָה.... וְהִסְנָה אֵינָנו אֶפְלֵ (ג.ב)

הכלי יקר מסביר את הרמז הטמון בהשראת השכינה בסנה על פי הנאמר *ברש"י* על הפסוק (לעיל ב. יד) "אכן נודע הדבר", ישראל שרויין בצרה יותר מכל האומות משום שיש בהם דלטורין (רכלנים) המשמיעים חירופים וגידופים על אחיהם. אותם המלשינים ומקטרגים דומים לקוצים הגדלים הסנה שמשמיעים קולות כשמתלקחים באש. כך אצל ישראל בכל הדורות, מצויין דלטורין שדוקרים כקוץ אפילו בזמן שאש הצרות מתלקחת סביבם. עיקר המקור לגלות הארוכה והמרה, הוא בשנאה ובקנאה שיש בין ישראל. לכך נאמר "וְהִסְנָה אֵינָנו אֶפְלֵ", כי אף על פי שאש התלאות תבער ביעקב, מ"מ מציאות הסנה נשארת וקיימת בכל דור, והסנה איננו אוכל, כי לא נשמדו הקוצים מכרם ה' צבאות בית ישראל. בזה מיושב מה שנאמר "בְּלַבַּת אִשׁ מֵתוֹךְ הַסֵּנָה", במקום "בלבת אש בסנה", או "בתוך הסנה", כי להבת אש נמשכת "מתוך הסנה", על ידי אותם דלטורין היושבים בתוך בני ישראל ודומים לקוצים בסנה. *ספר "ילקוט מאיש לרעהו"*

אֶל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ (ג.ח)

שנינו (בכורות ו:): חלב דבהמה טהורה מנלן דשרי וכו', ואיבעית אימא מהכא: "אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וְדָבָשׁ", ואי לא שרי לא משתבח קרא במידי דלא חזי. ומבואר בגמרא דלולי שהיינו מוציאים רמז קרא להיתרו של החלב, היה מקום לאוסרו. והקשה הגאון רעק"א מחמת איזה איסור

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם אֶת יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ (א.א)

שמות השבטים נמנו כבר בפרשיות האחרונות של ספר בראשית, מדוע הכתוב חוזר ומונה את שמותם? עוד יש להקשות, בתחילה נוקט הפסוק לשון הווה: "הַבָּאִים מִצְרַיִם", כלומר: באים עכשיו, אך מיד הוא פונה ללשון עבר: "יַעֲקֹב אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ", הרי שכבר בא מזמן, מה פשר השינוי? כך יש לפרש: יהודי כשר וירא ה' שהלך למרחקים, התגורר שנים רבות בין אנשים הרחוקים מתורה ומצוות, ואחר זמן חזר למקומו הקודם, אם רוצים לדעת שהוא לא השתנה ולא התחמץ ולא למד ממעשיהם, יש דרך ברורה לבדוק זאת: אם לא שינה את שמו, אלא שמו היהודי שנתן לו אביו נשאר עמו, זהו סימן מובהק שלא שינה את מעשיו ודעותיו, אך אם מתברר ששינה את שמו לשם המקובל בין פורקי העול, הרי זה מוכיח על רוחו ולבו ונפשו, כי כבר השתנה והתחמץ, חלילה. זהו שאמרת התורה כאן: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם", ראה כמה גדולים צדקתם של בני יעקב, שהרי היו זמן רב במצרים, מקום טומאת עובדי אלילים, ובכל זאת בני יעקב לא נגררו אחריהם, ולא השתנו מתמימותם וצדקתם כמו שהיו בטרם באו מצרימה. וראה לדבר: "וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים מִצְרַיִם", נותרו כפי שהיו בשעתו, כאשר "אִישׁ וּבֵיתוֹ בָּאוּ". העבר הפך להווה, מסביב יהום הסער המצרי ואליליו, אבל בני ישראל שמרו בקנאות על השמות שעימם באו מבית אבותם ובזכות זו נגאלו. *ספר "ושלל לא יחסר"*

פרעה לא ידע את "יוסף ה' עליכם"

וַיִּקַּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף (א.ח)

בפשטות "לא ידע את יוסף" הכוונה את יוסף הצדיק. אך יש לפרש עוד, על פי מה שיסד לנו נעים זמירות ישראל בתהלים (קטו. יד-טו): "יוסף ה' עליכם ועל בניכם ברוכים אתם לה". כלומר, אומר דוד המלך: מה שבני אדם, בלי עין הרע מתרבים, אין זה דבר טבעי ומוכן מאליו, אלא "יוסף ה' עליכם", הקב"ה, הוא זה שדואג לריבויים הטיבעי והמבורך של עם ישראל. על בני ישראל במצרים כתוב שהם "פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאוד מאוד", היו ששה בכרס אחת. פרעה ראה זאת ואמר: היתכן? חייבים לחקור את התופעה הזו, מה טיבם של הגנים הגורמים לילודה שכזו! ולא ידע כי הכל משום ש"יוסף ה' עליכם". זהו שאומר הכתוב: "וַיִּקַּם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף", הוא לא ידע את הסוד של "יוסף ה' עליכם", שזו הסיבה האמיתית לריבויים העל טבעי של ישראל, הוא לא ידע

הלכה: שו"ע (ח"מ ס"ה): היתה שם חנות ובא חבירו ועשה חנות אחרת כנגדו אינו יכול למונעו ולומר לו אתה פוסק חיי. כתב ה"פסקי המשפט" (אות יט) ובפתחי תשובה (סק"ג) הביא דברי האביאסף (כפי שביאר את דבריו הרמ"א בדרכי משה ובתשובות סי"י), שאם פוסק חיותו לגמרי וגורם לכך שיאלץ לסגור את חנותו יכול לעכב עליו. וכן פסקו הרבה גדולי אחרונים. אמנם יש מהאחרונים שפסקו שלא כדעת האביאסף, אלא כשיטת הבית יוסף שכתב שדבריו אינם להלכה, שהרי גם הרמ"א לא הביא את דבריו להלכה. **ספר "פסקי המשפט"**

פתגם: כשאתה כמורד, הרבה ישמחו לתת לך דחיפה
ספר "שמחלה"

חקירה: בעלים מטפלים בנבילה
הנבילה שייכת לניזק, מדין תשלומין לניזק, שמעיקר הדין המזיק היה צריך לשלם את כל דמי השור, ונותן את הנבילה בתור חלק מהתשלום, או שהנבילה אינה נזק כלל, שהזיק לו רק את ההפרש בין החיה לנבילה, ואת דמי הנבילה לא הזיק כלל. (אפיקי ים ח"א כא)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שאלה במקומה
שני סוחרי סוסים הסתכסכו בגלל סום מסויים. באו להתדיין לפני הרב. שמע הרב את טענות שניהם ולבסוף החליט לעיין בשולחן ערוך. פנה אל משמשו ואמר: הבא נא לי את השולחן ערוך. התפלא אחד הסוחרים בתמימות: מה לסוס ולשולחן ערוך?
ספר "חד וחלק" חלק ב (דף כח)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, ברטה מסעודה בת לאה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוח, אלחנן בן חנה אנושקה, רישאר שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון: נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר ולינתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר, אמיל חיים בן עזו עזיזה, רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollet-aixlesbains.fr

יש לנו לאסור חלב, אם מדין אבר מן החי הא אין זה אבר, ואם מדין בשר מן החי אין כאן בשר, ואם מדין היוצא מן החי מה נענה למ"ד בהמה בחייה לאו לאברים עומדים ואם כן בהמה בחייה עדיין אינה אסורה כלל, באופן היוצא ממנה מותר. ובתשובות נוב"י (תנינא יו"ד ס' לו) כתב לפרש דלולי קרא היינו אוסרים חלב מדין: "אינו זבוח", והיינו דזביחה שנאמר בו: "וזבחת מבקר ומצאנך" (דברים יב. כא) הוא המתיר לכל אשר בבהמה. דכל הנמצא בבהמה אם אינו בכלל נפש או בשר הרי הוא בכלל "מבקר ומצאנך", ולכך לולי קרא המתיר שתיית חלב היה מקום לאוסרו משום "אינו זבוח"
ספר "המאור שכתורה"

ויאמר אלוקים אל משה אהי-ה אָשֶׁר אָהי-ה (ג.יד)
אמר ה' למשה: "אהי-ה אָשֶׁר אָהי-ה" פירושו: אהי-ה עם יהודי בכל זמן גם אם הוא נכשל ונופל פעם אחר פעם אמשיך להיות איתו. אמר לו משה להקב"ה אם כן יהיו ח"ו בבחינת "אחטא ואשוב". אמר לו ה': "ויאמר פה תאמר לבני ישראל אהי-ה שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם" פירושו: להם אל תאמר כל זה, אלא תאמר להם שאהי-ה עמהם תמיד. אבל לך אני אומר את האמת שאהי-ה עם כל יהודי אפילו כשהוא נכשל שוב ושוב, כמו שאמרו חכמינו: כיון שחפץ ה' בגאולתכם אינו מביט במעשיכם.

ספר "טעם התורה"

פי כבד פה וכבד לשון אנכי (ד.י)
משה רבינו חייב להיות כבד פה, כי בתור מגמגם לא היה יכול לבטא את האות "פא", וכאשר בא אל בני ישראל והכריז את המילים: "פקד פקדתי" ככל אדם, ראו הכל בכך הוכחה מופלא, ששלוח הוא מאת השם יתברך לגאול אותם. ממילא הרי הועילה גמגמנותו לטובת הגאולה.
ספר "מענינה של תורה"

וילך משה וישב אל יתרו חתנו (ד.יח)
ליטול רשות (רש"י). תמוה, הלא השי"ת אמר למשה בפירושו לחזור ממדין ולהציל את עם ישראל מתחת סבלות ועינוי מצרים, איך יתכן שמשה הולך לשאול את יתרו על כך, וכי אם יתרו לא היה נותן את רשותו היה משה נמנע מהצלת כלל ישראל? ביאר הסבא מסלבודקה זצ"ל: אילמלא מידה זו של הכרת הטוב שהראה לחותנו לא היה ראוי להיות מנהיג האומה הישראלית. היינו שהקב"ה ציפה ממנו שלפני שמסכים ונענה לבקשתו יפנה אל חמיו, כי כך צריכה להיות ההנהגה עפ"י חובת הכרת הטוב. אדרבה הנהגה זו היא שהכשירה את משה להיות מנהיגם של ישראל. זה מה שמצינו בחז"ל (אבות דרבי נתן פרק מא): אם עשית לחברך טובה הרבה, יהא בעיניך מעט ואם עשה לך חברך טובה קימעא יהא בעיניך הרבה. נראה מזה גודל ערך מידת הכרת הטוב, ועד כמה צריך האדם להחזיק טובה לחבירו על מה שעשה לו.
ספר "לחתך עליון"